

DET SKER NEMT, AT MAN GLEMMER - AT MAN ER LÆRER!

GYMNASIEREFORMENS FOKUS
PÅ målstyring og kompetenceudvikling stiller nye krav til skoler og lærere om en mere differentieret og nuanceret afrapportering end de traditionelle pensumlister. En del af disse rapporteringer skal være offentligt tilgængelige på internettet. Det stiller krav til udvikling af nye værktøjer. Mange skoler har lavet deres egne, men der er udviklet to professionelle systemer, som i øjeblikket ser ud til at dele markedet. UniCs koncept hedder *StudiePlan*, og Macom har føjet et »Studiemodul« til *Lectiopakken*.

I reformgymnasiet skal meget registreres. Ud over studieplan og undervisningsbeskrivelse skal der holdes styr på arbejdsformer, kompetenceudvikling, evaluering (karakterer), årstmetal, fravær og fraværsårsager. Det burde være oplagt at anvende it til disse opgaver, ikke fordi det er et lovgivet krav – men fordi det er det nemmeste. Så længe det drejer sig om at formidle faglig viden, er lærerne på hjemmebane, men reformen kræver ideelt set også, at de sætter ord og tal på deres tavse viden i en form, der kan danne grundlag for samarbejde med kolleger og andre fag.

Det må derfor i praksis være brugerfunktionaliteten, der må vægtes højest, når man skal vurdere et system. Man må spørge, om systemerne dels opfylder de givne krav, dels letter brugernes arbejde med de mange registreringer.

»Både *Lectio* og *StudiePlan* giver en klar kalenderoversigt over skriftlige opgaver.«

Men brugerne – ja, hvem er de? Vi mener i konsekvens af ovennævnte, at det er lærerne, der er de væsentligste brugere, men at også elever, censorer, forældre, offentligheden som helhed skal vægtes i nævnte rækkefølge.

Overblik

De to programmer imødekommer gymnasiebekendtgørelsens krav om internetbaserede brugeroplysninger om undervisningen i de fire gymnasiale ungdomsuddannelser. De er databasebaserede planlægnings-, koordinerings- og dokumentationsværktøjer.

Databaseprincippet betyder, at informationer kan præsenteres i mange sammenhænge, afhængigt af brugers interesse, og kun skal registreres én gang. Når man skriver sin forløbsbeskrivelse, kommer indholdet herfra automatisk med i undervisningsbeskrivelserne og studieplanen. Lærerteamet kan skabe overblik over det samlede forløb og derved sikre progressionen i udviklingen af elevernes almene, faglige, personlige og sociale kompetencer og i brugen af va-

rierede undervisningsformer. Eleverne kan overskue sammenhængen i undervisningen og planlægge elevtiden. Censorer og andre interessenter kan orientere sig i varierende detaljeringsgrader. Der er »hurtige« afkrydsningsmuligheder, men også skrivefelter til fritext, hvis der er behov for uddybninger. Brugeren bestemmer selv, hvad der skal gøres tilgængeligt på internettet hvornår, dvs. at systemerne kan bruges til løbende planlægning og rapportering mhp. senere offentliggørelse, fx af undervisningsbeskrivelsen. Både *Lectio* og *StudiePlan* giver en klar kalenderoversigt over skriftlige opgaver, og man kan let overskue (manglende) afleveringer af opgaver.

Lectio

Lectio var først på banen og bruges af mange gymnasier. Her er man vant til at bruge det, og modultilføjelser voldes derfor ikke de store kvaler. Blandt lærerne findes brugere med alskens it-kompetencer, og derfor må det være nærmest ultimativt, at intuitiv anvendelse og rutine går hånd i hånd. Her har *Lectio* et stort forspring, jo større, jo flere moduler skolen bruger.

Lectio indtænker flere vinkler og tilbyder brugerne mange funktioner i ét fælles interface.

Man kan arbejde i tre niveauer: Skolen udformer et overordnet ramme, klasseteamet aftaler en studieplan, læreren en undervisningsplan med tilhørende forløbsbeskrivelser –

Lectio og UniCs *StudiePlan* er de to professionelle systemer til bl.a. afrapportering på gymnasierne, som ser ud til at dele markedet mellem sig. Men hvordan er de, og hvilket er bedst? *Gymnasieskolen* har bedt Anders Sørensen og Kirsten Colstrup om at anmelder systemerne.

og herefter kan man tilføje lektier, materialer og så videre og på den måde have en dynamisk, opdateret information om undervisningen.

Lectio inddrager selv fra skemadelen en oversigt over de lektioner der er til rådighed, og fortæller, hvis man ikke kan nå det planlagte forløb.

I *Lectio* findes en karakterdel, som fungerer på samme enkle måde som registrering af fravær. Der er dog tilsyneladende den hage ved anvendelsen af dette program, at det giver problemer at overføre data til GAS.

Her ville et samarbejde mellem GAS (det er også UniC) og *Lectio* nok kunne løse dette problem.

Er man i tvivl om brugen af programmet, er der gode vejledninger at hente, ligesom vi har oplevet, at brugere ønsker og tilpasninger imødekommes velvilligt og hurtigt.

StudiePlan fra UniC

StudiePlan synes tænkt som medie for administration af undervisning i snæver forstand. UniCs program er udviklet på foranledning af Undervisningsministeriet. Første del af projektet foreligger klar til brug og omfatter faciliteter til studieplan, undervisningsbeskrivelse for både enkelt- fler- og fællesfaglige forløb samt evaluering.

Faciliteter til personlig studierapport er under udvikling, og hvis brugere ønsker det, vil man udvikle en platform til portfolio.

StudiePlan fodres med skolens

»*Lectio* indtænker flere vinkler og tilbyder brugerne mange funktioner i ét fælles interface.«

stamdata og vedligeholdes lokalt. Det kan »snakke med« de almindeligste administrative systemer GAS og EASY-A. Vi ved ikke, hvor let det er at administrere, kun at UniC selv påpeger i sin præsentation af programmet, at der kan være en del arbejde forbundet med at understøtte klasseambegrebet.

Evalueringsregistrering fylder mere i *StudiePlan* end i *Lectio*. Der er faciliteter til evaluering af undervisningsforløb, og man kan angive den valgte evalueringsmetode. *StudiePlan* har også et elevevalueringsmodul, hvor man kan vælge mellem 13-skalaen og en tretrinsskala og lave en differentieret evaluering af delmål.

Systemet er meget fleksibelt – næsten så man kan blive svimmel af al den måling og registrering.

Interfacet er behageligere at se på end *Lectios*, men med forvirrende mange drop-down-menuer og felter, man skal huske at hakke af, for at det hele virker. Fanerne er ikke alle lige intuitivt forståelige, men med tilvæning ender man nok med at træde en sti, som kan indgå i rutinen.

Den interne interessant – eleven som bruger

I *Lectio* kan eleven ved log-in få adgang – ikke kun til sit skema, men til alle de informationer, som skolen har valgt at lade MaCom administrere. Han kan således surfe rundt og se sine karakterer, fravær, angive årsag hertil med meget mere. Uden at logge på kan man se skemaet både for den enkelte elev og for klassen. Tilgangen er derfor nem og vil ske ofte, for alle elever har behov for oplysninger om skema, fravær og lektier.

Det eneste, man kan savne, er, at tidspunktet for sidste redigering kan ses f.eks. lige under skemaet.

Endvidere er det muligt at bruge samme brugernavn og adgangskode som til skolens netværk. Hermed er der tale om single log-in, mens man ved anvendelse af UniCs *StudiePlan* skal anvende særskilt log-in.

Man må derfor antage, at det vil virke som en forhindring for en del brugere af *StudiePlan*, at de skal logge på to forskellige steder for at se både skema, lektier og de undervisningsbeskrivelser og den studieplan, som hører hertil.

Et relevant krav at stille til programmerne må være, at eleverne kan interagere på en række punkter. Fx skal de i visse fag lave portfolio, og de skal angive fraværsårsager. Derfor må det kræves af administrationssystemerne, ud over at de har faciliteter til dette, at de er let tilgængelige i alle browsere, internetbaserede og interaktive. I *Lec-*

- > *tio* er dette realiseret i et vist omfang. Så vidt vides er portfoliofaciliteter under udvikling i *StudiePlan*.

Den eksterne interessent

Det er karakteristisk for begge programmer, at der bruges en terminologi fra lærerverdenen. Jo mere man skriver i skemaer, jo større er tendensen til at anvende forkortelser, fagsprog og signalord, fx fra lovgivningen,

Er det derfor tanken, at information i studieplansform skal forbedre eksterne interessenters indsigt i undervisningen, så er det næppe vejen alene at bruge skemaer. Disse kan nok bruges af indforståede, dvs. censorerne, eleverne i et vist omfang, men næppe af fx forældrene.

Censor er en målrettet informationsøgende, der skal vide, hvad der er blevet undervist i.

Han vil derfor næppe få de store problemer – bortset fra, at med de mange klasseskift, eleverne foretager i hvert fald på nogle skoler efter grundforløbet, er der behov for, at han kan følge ikke kun klassen, men den enkelte elev. Det stiller krav til både systemerne (som, så vidt vi ved, arbejder i disse baner) og til censor(skolen)s printer.

Den information, forældre efterlyser, er som regel af kontant art: Hvad laver han, hvornår kommer han hjem? Hvornår starter ferien?

Om man som forældre får nævneværdigt ud af at læse det ministerielt foreskrevne skema, det er et godt spørgsmål, men sikkert er det, at det vil hjælpe forældrene, hvis de selv har gået i gymnasiet, helst inden for de seneste fem år og kan genkende mange af de stikord, som optræder under punkterne: Særlige fokuspunkter og væsentlige arbejdsformer. De andre visninger drejer sig om kompetencer og arbejdsformer. Specielt *kompetencer* viser med stor tydelighed styrker og svagheder ved sådanne skematiske opstillinger.

»*StudiePlan* synes tænkt som medie for administration af undervisning i snæver forstand.«

Data- og driftssikkerhed

Det er et uafklaret problem, at man som bruger ikke kender systemets holdbarhed – hvor længe ligger materialet på serveren hos udbyderen? Hvilken garanti har man for, at det ligger der? Det skal jo være tilgængeligt i tre år! Går firmaerne ned?

Vi kan ikke sige noget om opetid på *StudiePlan*, men den skole, vi har set det anvendt på, var ikke tilgængelig i en periode. Om det skyldes programmet eller indkøringsvanskeligheder på skolen, vides ikke. *Lectio* er efter vores erfaring meget driftssikkert.

Vi kan heller ikke undlade at udtrykke glæde over den store tillid, systemerne viser os ved at give hver eneste lærer mulighed for at skrive, hvor han lyster – eller redigere – eller slette! Måske var det værd at overveje, om skriveretten bør kunne tildeles definerede grupper som fx lærerteamet i en given klasse/hold?

Lærer eller bogholder?

Når man har arbejdet med disse to systemer i blot kort tid, sker det nemt, at man glemmer – at man er lærer! Det er en stor forskel på den levende undervisning og så den skematiserede udgave, som vi skal udarbejde som dokumentation for en engageret undervisning.

Reformens registreringskrav begrundes ikke bare i politikernes ønske om at have indsigt i, hvad der laves i gymnasiet, men også i det læringssyn, der ligger til grund for bekendtgørelsen. Eleverne skal have indsigt i og re-

flektere over den helhed, deres læring udspringer af og indgår i.

Det store spørgsmål er, om det at skrive i skemaer, at sætte flueben og lign. er fremmede for andet end ledden ved administration? I hvert fald sidder vi, der skriver dette, tilbage med en meget atomiseret opfattelse af, hvad undervisning er, og det kan næsten være svært at finde tilbage til den oplevede helhed, som enhver vellykket undervisning skal være, for at der sker en læring. Men det skyldes ikke programmerne, som bare kan, hvad reformen forlanger, de skal kunne.

Skal der synges?

Der er i dette blad en tradition for at dele point ud og endda synge sange, når der er god vin i glasset – men vi er end ikke begyndt at rømme os! Begge systemer er absolut brugbare bogholderier, men hvis man bruger *Lectio* i forvejen, vinder dette program, fordi man dermed kan opnå den altafgørende rutine i anvendelsen.

Studieplan er mere gennemarbejdet rent æstetisk og funktionelt – jo vist, men det kan ikke opveje det basale krav om at: *Kender jeg skidt, skal jeg ikke bruge mere tid end nødvendigt på administration!*

Anders Sørensen og Kirsten Colstrup er lektorer på Herning Gymnasium. De er begge Master i it.